

Nincs olyan fiatal, aki, mindegy milyen okokból: hogy háborúsdit játsszon a képernyőn, hogy e-mailt küldjön, dolgozatot írjon vagy chaten szerelmet valljon, szóval nincs olyan, aki ne ülne naponta a billentyűzethez. És most ott van előttünk az, ami egyszerre személyes és egyszerre a legeslegszemélytelenebb dolog – már nem csak ritmusjátékot látunk, hanem vallomást arról a világról, amiben élünk. Kellett hozzá tíz kidobott billentyűzet a szemétből.

A semmiből színházat csinálni, talán ez volt a legerősebb élményem. Ez volt az, amit én, úgynevezett profi, leginkább irigyeltem a fiataloktól. Színházban dolgozom, tapasztalatból tudom, néha heteket agyal az ember, és nem jut célba, aztán egyszer csak itt van az orrom előtt egy pofonegyszerű dolog, legfeljebb „ellopni” tudnám...

Van még olyan az elmesélteken kívül, amit még „ellopnál”?

„Lopni” szabad egyfelől, másfelől meg nem lehet. Azért mondom, hogy szabad, meg nem lehet, mert a megoldást elszedhetem, és az nem bűn, de azt az utat, ami a megoldáshoz vezetett, nem tudhatom bejárni. Volt a Mese című egyszerűcske előadás (Art Commandó Interaktív Színpad: Mese, rendező: Szeszák Szilvia), a közönséggel játékos kapcsolatot teremtve meséltek el egy szimpla történetet az ördögről, ami attól fénylett föl, hogy valóban tudtak játszani velünk. Ilyet láttunk már, persze. De az a legfőbb kérdés, hogy meg tudod-e jól szólítani a nézőt. Merthogy a nézők 90 százaléka, közülük tartozom én is, irtózik attól, hogy őt bármire készítetik, bármit akarnak tőle. Izgul, hogy ne ő legyen a kiszemelt. De ha azzal az emberséggel, természetességgel és esetlenséggel közelednek hozzá, ahogy ez a csapat csinálta, még az is megtörténhet, hogy én, aki a legutolsó vagyok, aki erre vágyom, már szinte azon izguljak, hogy engem is valahogy bevonjanak a játékba. Ezt a közvetlenséget és természetességet például nagyon szívesen ellopnám, de hogyan? Ők nyilván olyasfajta csapat, olyasfajta együttléteik vannak, amiben ez a létezés magától értetődő.

Látványlag nem szakmai kérdéssről beszélek: emberség, közvetlenség, a másik szeretetteljes megszólítása... De ezek számomra a színházhoz és persze az élethez tartozó fontos kiindulópontok. Azt remélem, zsűritagként is ezeket tudtam a magam módján érvényesíteni.

(Hajónapló Műhely 7.)

Azonnali visszacsatolás

– válogatás a fesztiválon készült rövid kritikai írásokból –

Galéria Csoport: Cigánymózes

A *Cigánymózes* című előadás a lázas keresés színháza, az önmagát és világát megkérdőjelező ember kiáltása. Ránk zúdítják azt a kérdésáradatot, amely felgyülemlett bennük, de a fő kérdés, amely alakítja a történetet, az identitás mibenléte. A legfőbb probléma: megválaszolni, hogy ki vagyok én. Pusztán a koordináta-rendszer egy pontja vagy individuum? Mitől lesz az, aki vagyok? A fogantatás pillanatában már minden eldőlt volna? Vagy olyanná alakítom önmagam, hogy a tükörben látott képpemmel maximálisan elégedett lehessenek? A feszült csendben a színpadról tanácstalan arcok merednek a nézőkre, akik ugyanekkor kétellyel tekintenek vissza.

A történet főhőse Mózes, egy cigány származású egyetemista fiú, aki halála előtt végiggondolja, hogy ki is ő valójában. A vég előtt gondolatban visszatér a kezdethez, a faluba, ahonnan elindult. A kúthoz, amely egyszerre a születésnek és a halál-nak is szimbóluma. Felidézi gyerekkori emlékeit, szerelmeit, a helyet, amelyet egy csapásra maga mögött hagyott. Anyja mindent megtett, hogy fiának jobb életet biztosítson, és hogy semmilyen szálon se kötődjön a közeghez, amelyből származik. Megrendítő az anyát alakító lány monológja, amelyben arról beszél, hogy mennyire reménykedett abban, hogy fia elfelejtje őt is. A cigányság ebben az előadásban nem etnikai kérdéseket vet fel. A cigány szót ki lehetne cserélni négerre, zsidóra, magyarra, kék szeműre, vörös hajúra, heteroszexuálisra, homoszexuálisra, gazdagra, szegényre stb. Mindezek meghatározzák származásunkat vagy a természettől kapott identitásunkat, és egyben le is határolnak minket.

A szereplők koncentrált játékukkal végig hitelesek, az olykori szövegtévesztések ellenére is. Az első perctől beszippantanak a világukba, és magukkal ragadnak. Mózes alakja kiemelt figura, a többiek pedig olykor különálló szerepet játszanak, olykor egységbe olvadva kórusként vitáznak Mózesrel. Összességében lényegtelen egyéni teljesítményeket értékelni: a csapat egyben alkot egy egészet. Mintha egyszerre lélegeznének, együtt léteznek, szimbiózisban. Ezt csak olykor török meg apró momentumok, ilyen például az előadás elején lévő éneklés, amely bár nagyon szép, nem tud a jelenet szerves részévé válni. (...)

Mózes szeretné elhinni, hogy ő a bibliai Mózes, aki kettéválasztotta a tengert, és kivette a népet a rabságból, de a többiek közlik vele, hogy ő csak Cigánymózes. Az önmagáról alkotott idea szertefoszlik, s az egyénisége ismét megkérdőjeleződik. Ezzel a momentummal felvetődik a legkínzóbb kérdés: fontos vagyok-e egyáltalán? Ki mondja meg? Isten? Hiszen végül úgymint mindenki meglátja a sarokban a halált.

Kelemen Kristóf

(...) Mózes sorsában benne van népének felemelkedési lehetősége, de halálával mindez meghiúsul. Mózes története leképezi a cigányság problémáját: a beilleszkedésnek vagy az identitás megőrzésének kérdését. Az élet elindulása, a születés, az utca elején elhelyezkedő kút, és a halál ugyanaz a kút, az újrakezés, a tiszta lappal indulás motívuma. Hajós Zsuzsa rendező ezt a sokrétűséget dolgozza össze egyetlen előadássá, amelynek világában biztonságosan mozognak az előadó diákok. (...)

A nyitóképben különböző magasságú székek, kik az élet magaslatain, kik a völgyekben: a díszlet egyszerű és szimbolikus. A diákok magabiztosan használgák, és jól illeszkedik a statikus, beállított jelenetek formavilágához. Erőteljes képek, mely mondanivalóval megtöltött jelenetek követik egymást, az egész előadásra látszik, hogy a diákok saját gondolataikat viszik színre, átérezve a probléma fontosságát. Hosszú, elmélyült próbafolyamat eredménye a darab, összeszokott, együtt dolgozni tudó társaságot látunk.

A jelenetek általában vagy a jelenben érnek véget, vagy utalnak a jelenlegi helyzetre. A váltásokat zenei betétekkel vezetik át – az énekes lánynak nagyon jó hangja van. A rajjelenet viszont nem az előadás legerőteljesebb pillanata. Az általában jellemző feszült koncentráció vesztí erejéből, néhányan kiesnek a szerepükből és „civilben”, ijedt szemekkel néznek a közönségre. Nem tudnak azonosulni a laza rapper típusával, feszültek maradnak. Az előadás szereplői nagy intenzitással dolgoznak, függetlenül attól, mekkora szerepük van a játékban. A kamaszok identitáskeresését tematizáló jelenetek, az első szerelmet, a családban elfoglalt helyet megjelenítő részek személyesebbek, érezhetően közelebb állnak a szereplőkhöz. Talán éppen ez az oka, hogy a gyermekének jót akaró, de csemetéjét közegeből kiszakító anya monológja nem elég hiteles (...)

Totobé Anita

Art Commandó Interaktív Színpad: Mese

„Elmélyült a figyelem? Akkor kezdem.”

A „Kajánkodjunk együtt!” mottóval lehetne fémjelezni az előadást, mely a vásári komédiázás szintjén avat be Pesta bácsi, avagy az eladott lelkű, pástorsipkás Johnny Bravo életének kulisszáiba. Az ördög mindig lesben, egy-két kéjenc vicc örökké a tarsolyban, sőt, még az arany is diadalmaskodik, besöpri az erkölcsi győzelmet a történet végére.

A recept a régi: zsémbes, rikácsoló vénasszony, annak világszép leánykája, ténsasszony a bővérű fajtából, egy férfikedvtől duzzadó pokolfajzat és szintén kiéhezett ördögné, egy hetike juhászbojtár és a varázsanalfabéta moderátora mindennek. Megcsalom, megketyintem, lefizetem, leütöm – lényeg a minden udvariasságot mellőző ormótlanság. A rendező, Szeszák Szilvia darabválasztása tapsot érdemel, lévén a kortárs problémákat még csak felszíni szinten sem kapargató előadás vérfrissítés a fesztivál műsorában. A székkörből, habár a Bécsy Tamás Terebben inkább bokszring az alakzat, nem számol vészkijáráttal – itt ma mindenki részese lesz a mókának – és egyáltalán nem pejoratívan szólva: nem többnek.

A szereplők, habár remek „improvizatóri vénával” büszkélkedhetnek, érdekes módon az előre le(sorozat)gyártott poénokra görcsölnék rá – melyek például íráskom első és utolsó mondatát is képezik. A nyitás banális ujj-oda-vissza játéka nagyon magas labda volt, de éppen a játékos csapták le azzal, hogy hét kilométerre nyújtották. Ebből a kezdeti, gyorsan el-laposodó, félálmos szórakozásból a kendős nyanyát alakító lánynak kellett elektrosokkolnia a nézőket, ami – háromszoros hurrá neki – remekül sikerült.

Általánosságban elmondható, hogy közönségugraszító megmozdulásaik nem intellektusra, hanem instans fizikai kontaktura építettek – egy pillanat alatt a képedbe lihegték: sértegetés, lábszorogatás, ölbe kapás, „pucold ki a patám, kedveském!” utasítás. Legéppisztolyozták (csak a kommandó miatt a szóvicc) lányos zavarunkat, belesimpaszkodtak a nézők azon szorongásába, hogy „jaj, csak sorra ne kerüljek, menj innen”, de a rövid pórázon tartás csak hullámozóan valósult meg. Volt egy-két szó, amibe beletört a nyelv, egy-két helyzet, amibe a bicska: Pesta nem tudott mit kezdeni egy szélen ülő „szöke herceg” ajánlatával, miszerint a paphoz kellene futnia. Itt, és nem csak itt, befuccsolt a rögtönzési kvalitás. Tudom, háromnegyed tizenegy felé jártunk, de engem ez nem hat meg.

„Játszó a téren, játszik egy térben, játékkal játszik és a játék is játszik.” – olvasható a műsorfüzetben. Na, azért nem kell túlmisztifikálni ezt a produkciót (és végképp nem kell meséket megjeleníteni). A történet szüzséje nem egy nagy lelemény, és ők se éltek korszakalkotó megoldásokkal, inkább stílus- és formagyakorlatként fordultak a nimfomán, tahó-paraszt mítosz-körhöz. Mindenne szívesen tudtam és akartam figyelni, kivétel a cselekmény, szóval a cím erősen átgondolandó.

A végső, mindenkit talpra ugrasztó balra-balra-balra-dobbant-dobbant tánc esti tornának kitűnő volt, de elég könnyen járható útnak tartom, nem nagy truváj, és nem biztos, hogy a publikum nem azért oldódott fel a bonyolult koreográfia elsajátításakor, mert alapvetően is napestig színházzal foglalkozó, a reflektorfényt nem túlságosan rosszul tűrő emberekkel volt tele.

„Tetszik? Jaj, nem kell annyira tapsolni, még elbízom magam!”

Szemessy Kinga

Már a színpad és a nézőtér kör alakú elrendezése is arra enged következtetni, hogy itt és most, ahogy azt a társulat neve is ígéri, tényleg valami interaktív következik, s valóban, hamarosan azon kapjuk magunkat, hogy – akarjuk vagy sem – bevontak minket a játékba: kit szóra bírnak, kivel csizmát pucoltatnak, van, aki egy rövid időre répává, búzává, fává avanzsál, és van, akit egy zsák aranyként kapnak fel és cipelnek körbe a színpadon. A publikum félősebbje lapít is rendszeren, mihelyt a pásztázó tekintetek a játékba vonás veszélyével fenyegetnek. A többség azonban engedelmesen, sőt örömmel hagyja magát a játék részesévé tenni. Ami azt illeti, némelyik alkalmi szereplőtársnak nem is marad sok választása – mert a tétlen bámezszkodáshoz edződött nézősereg a szempárok kereszttüzebe kerülésnél csak egyvalamitől tart jobban: attól, hogy az ellenkezés által nevetéssé válik.

A társulatnak nem minden esetben sikerült a maximumot kiharoznia a nézők válaszaival által feldobott labdákból, némelyik improvizációs lehetőséget talán valamelyest jobban is ki lehetett volna használni. Összességében véve azonban néző is, játékos is veszi a lapot; az előadás végén pedig igencsak kellemes meglepetés, és kiemelendő teljesítmény, hogy egytől egyig sikerül a székkel való feltápaszkodásra, sőt mi több, táncra és csujjogtatásra készíteni a karikás szemű, ülő- és állóképességének egyaránt végső határait feszegető nagyérdeműt.

A *Mese* egyébként valóban mese – az ördög-öregasszony-ténsasszony-kondáslegény négyoszobben bonyolódó népi, vásári történet. Nem is akar több lenni annál, ez az egyik legfőbb erénye. Nincsenek lila ködök, se világmegváltás, de ez korántsem baj; hiszen a tizen- (huszon-, harminc-, akárhány) évesnek olykor-olykor szüksége van nevet(tet)ésre is, hogy pótlódjon a vilájobbító gondolatok kiötlése közben kiapadni hajlamos endorfin.

A kikiáltó-mesélő-vásári komédiás Valkó Bence hatásos, ám-bár poénok tekintetében végül kissé ellaposodó felütést ad a varázslatos módon elvesző majd megkerülő kézujjak bűvészmutatványával. Ezután a kis bemelegítés-ráhangolódás után következik a cimben ígért mese, s a narrátor egymás után színre hívja a társaság többi tagját egy-egy megkülönböztető jellel – ördögzarvval, kendővel. Habár nagyon cselesen járnak el, mert, az interaktivitást fokozandó, mindegyik beépített ember úgy tesz, mintha egészen véletlenül esett volna rá a választás.

A vásári komédiára emlékeztető rögtönzéses játék formai lehetőségeit többnyire kihasználják: egy-egy kellő mértékben el-túlzott jellegzetességgel, tipikus vonással lehelnek életet a történet szereplőibe, s természetesen nem marad el a kihagyhatatlan, örök poénforrás sem: a pajzán humorú célozgatások. Eme játéktípus választása mindenképpen szerencsés, mert rengeteg lehetőséget rejt magában. És persze nehézséget is. Összeszokott társaságról tanúskodó biztonsággal, jó arányérzékkel, de még további finomítgatásra szoruló módon vették a nagy kihívást jelentő akadályokat, mint a nézőkkel való kapcsolattartást vagy a rögtönzést; valamint még bátrabban lehetne az impro-

vizációkra hagyatkozni – a társaságban, úgy tűnik, vannak még felhasználatlan energiataralékok.

Somlyai Fanni

Adyák-KIMI Színpad 12.: Elöttem az élet

Az a fiú, aki épp Momot játssza, feltesz egy sárga nyakkendőt, a lány pedig, aki a Momoba szerelmes figurát jeleníti meg, egy fehér baseball sapkát. A fiú neve nem hangzik el, ám Émile Ajar *Elöttem az élet* című regényében így hívják a főszereplőt, a csapat azt a szöveget kiegészítve készítette el az előadás szövegét. Ez főként két hosszú monológ, egy sárga és egy fehér szál, amit körbeszó az előadás rengeteg feketével, itt-ott pirossal, kézzel, mozgásszínházi elemekkel, esernyőkkel.

A két szál jobb- és baloldaltól indul, egy-egy bárszékről. A bal a fiú helye, a jobb a lányé. Köztük hatalmas a távolság, nagy fekete tér. Itt a 18 fős csapat többi tagja, talán azért, mert Momo legjobb barátja egy Arthur nevű esernyő volt, fekete esernyőkkel végez különböző mozdulatokat, melyek illusztrálják, kiegészítik a cselekményt. A játszó elájulnak, felállnak, ütök egymást és magukat. Általában egyszerre. Mozdáldal, amit egy mozgáskórus ad elő. Nehéz megállapítani, hogy amikor nem egyszerre történnek a cselekvések, akkor az tudatos avagy nem eléggé pontos végrehajtása a koreográfiának. Főleg az esernyők nyitása-zárása ilyen, aminek hangja is van. (...)

A két szereplő nem ül végig a tér két oldalán, időnként találkoznak középen, ezekről a találkozásokról szól a játék. Hogy mit kezd egymással egy magányos, az emberekkel nehezen boldoguló lány és egy árva fiú, aki szinte állatias ösztönnel ragaszkodik nevelőjéhez, Rosa mamához, a kiöregedett zsidó prostituálthoz. A szövegek néhol reflektálnak is a találkozásokra, ilyenkor Szilvási Lajos *Egymás szemében* című műve juthat eszünkbe. Kettejük találkozását szintén leköveti a kórus. A lány majdnem megcsókolja Momot, akit azonban szorít valami belülről; hátulról szorítja az egyik társa, azt egy másik, akit szintén szorít egy hosszú fiú-sor egészen a színpad hátsó feléig, a tudat mélybe vesző részeibe. Aztán hátulról elindul egy rántás, adják előre: a fiúból kibukik egy vallomás Rosa mama haldoklásáról, s ezzel visszakerül magányába, a színpad szélére.

Az előadás legszínesebb része a Moszfilm logót idéző szobor után egy Három nővér jelenet. A média álomvilágának megidézéséhez itt színeket hív segítségül a rendező, Mészáros Tibor. Megtöri a teret, a balra távozó szereplő jobbról érkezik be újra a térbe. A balra kilocsantott víz jobbról találja el az ott álló testvért. A jelenet pontos, a közönség harsányan nevet. Amúgy is sokat nevetünk az előadáson, talán el is feledkezünk néhány dologról. Vajon hangsúlyos-e a zsidó származás, ha már az elején megemlítődik Hitler? A sárga *megjelölés* így messzebbre mutat. Látjuk-e, hogy mennyire? Látjuk-e a sok fekete esernyő között a fényt a játszó szemében? Vagy túl sok a fekete szál, amiből az előadás szövődik?

Az előadás színesen zárul, fagyikelyhek disztítésére használt színes papíresernyők kerülnek a játszó hajába, s egy Suhanos nevű rapper dalának átköltése is megszólal. Egy rap kórus. Senki nem rapped úgy, ahogy mondjuk Eminem, vagy 50 cent, esetleg a Bëlga „három hülyéje”, de a zenei alap szépen szól, s mindenki érzi ezt a stílust. Így a játszó különböző személyisége hirtelen nyíltan és minden póz nélkül kerül elének, pontosan azért, mert a póz, amit felvesznek, a rapper póza, különválik tőlük és az egyéniségük annak fölébe kerekedik. Jobb ez, mint a mozgáskórus?

Hodászi Ádám

Gilf Kör: Piroska és a farkas

A legismertebb gyerekmeze. Piroskát elküldi az anyukája a nagymamához. Útközben összetalálkozik a farkassal, aki, miután kiderítette, mire készül szegény, ártatlan kislány, egy ra-

vasz trükkkel kijátssza a lányt, megeszi a nagymamát, majd Piroskát is, amikor a vadász közelbél... Nos, a farkas ebben a verzióban is becserkészi Piroskát...

Piroska a gépe előtt MSN-ezik, és éppen fixálja az ottalvós buliját Farkassal, aki az iskolatársa. Az édesanya figurája kikapós menyecskévé alakul, a szomszéd Béla bácsi vagy akárki más is jó, csak ne legyen egyedül. Nem csoda, hogy miután Piroska rajtakapja őket, lázadásképpen elmegy Farkassal „kirándulni”. De előbb beugrik a nagymamához, aki a családi vérvonalnak megfelelően nem veti meg a férfiak társaságát, és röviden a fogamzásgátlás történetével szórakoztatja unokáját. Azután megtörténik, aminek meg kell történni, és következik a megbánás vagy happy end, de ezt már a néző képzelőerejére bízzák. Mindezt sok humorral és kedves őszinteséggel ábrázolva, hiszen az előadókhoz közel álló témáról van szó.

Debreczeni Márton ezt az aktualizált történetet hét különböző színházi formanyelv alkalmazásával jeleníti meg. A díszlet egy elmés építmény, két létrára komponált bábszínház, dupla hátsó fallal. Az első MSN-ezős jelenet élő szereplőkkel, a létrák előtt játszódik. Majd egy videóbejátszás egy hormontúltengéses farkasról, aki piros ruhás lányokra bukik, sok játékkal és komikummal. Piroska, az anyja és szeretői jelenetet bábszínházi eszközökkel viszik színre, és némi abszurdal fűszerezik. Az anyának idegességében felemelkedő parókája, az eredeti méretű használati tárgyak, a telefon, a bicikliküllő mind a humor forrásai. A következő jelenetben monológyszerűen, sötétben, öngyújtófénynél vallanak arról, hogy mi a problémájuk egymással. De báboznak marionettekkel, a fogamzásgátlás történetének illusztrálására és a lábukkal is, így jelzik a nagymama házában történeteket. A végén pedig a sátor ponyvája, akár árnyjáték vásznaként is értelmezhető.

Az előadás egyik gyenge pillanata az anya és Piroska vallomása a sötétben, öngyújtófénynél: az előadás egészéhez képest aránytalanul hosszú és még akkor is folytatták, amikor már tartalmilag nem indokolt. Az anyát játszó karakter nem jelenik meg, csak a szöveg szintjén. Az előadás egyik legkiemelkedőbb jelenete lehetett volna a lábfejekkel játszott rész, láthatóak voltak jól etalált, karakteres mozdulatok, de jórészt szétmozogtak. A marionettbábus résznel eldönthető, hogy a szereplők improvizálnak vagy gyenge a szöveg tudásuk. Az előadás alapötlete nagyon jó, az eszközhasználat rendben volt, de néhol hiányoltam a tudatos színpadi jelenléte és a fokozott koncentrációt.

Az előadás legnagyobb ötlete a sokféle kifejezőmód kombinálása. Mindegyik jelenetben van kiemelkedő pillanat, ilyen a piros magas sarkú mint Ferrari-imitáció, a fogamzásgátló mellékhatás-dal, a lábszárból kialakított tízemeletes panelház. A darab legszebb jelenete a szexuális aktus ábrázolása árnyjátékkal. A Gilf Kör *Piroska és a farkas* produkciója ötletgazdag, jó humorral és izgalmas képekkel megrendezett és eljátszott előadás, hibái ellenére is szórakoztató és gondolatébresztő produkció.

Totobé Anita

Az angolban a szexuális ragadozót „predator”-nak hívják, az esetek többségében áldozataikat a világhálón szedik. A mi vadászunk nem filmhős, csupán mesei gyökerekkel rendelkezik, de vérbeli ragadozó: Farkas. Mint amerikai barátja, ő is az MSN-en cserkészi be áldozatát. A szituációt talán nem is kell kommentálni, tipikus, teljesen hétköznapi valóságos esemény, olyannyira, hogy lassan nincs olyan diákszínjátász előadás, amiben ne lenne benne. Az átküldött videó nagyon aranyos, humoros, üdítő, csak semmi szükség nincs rá. De ugye fenn van a youtube-on?

Számomra nem remélt meglepetés a bábjáték. Ráadásul teljesen váratlanul jött, azt hittem, hogy csak árnyjáték lesz, mivel ritkán látni diákszínjátáson bábozást. Nem érzem magam avatottnak a műfajhoz, pedig az előadás nagy része ebből áll. Többször szeretném látni a játszókat, azt, hogy a kreativitásukkal mit csinálnak magukból, magukkal, mert az egyéb já-

tékok legtöbbször nem pontosak. Borzasztóan zavaró a gyenge szövegutadás, nagyban csökkenti az előadás élvezeti értékét. Sokszor nem várják ki a nevetés lecsengését, ami pedig frusztrálja a nézőt, aki egy idő után nem fog nevetni, mert fél hogy lemarad valami fontosról. Az anya-lány párhuzamos monológ pedig hiteltelen, mert éppen rosszkor látom a szereplőket, ha a bábuk mondanak vagy a bábuval a kezükben, az kellőképpen eltávolítaná tőlük a szöveget. Nem hiszem, hogy a „testtelen” játékokat kéne megrövidíteni – mert kiváló forma az adott jelenetek közlésére –, pont fordítva, a testükkel való játékokból kellene még, több. Tetszik a bábok anyagának, megjelenésének különbözősége. Alufólia vs. kendő/szalag, a nagy műanyag kocsis és a papírgomba. Látszik a saját készítés, az ötletesség.

A *Piroska és a farkas*, az előadás, ki kell mondjuk, a szexről szól. A posztindzser kor lábtörlőjén. Nincs olyan mondat, ami ne a végcél elérése, az aktus miatt hangozna el. A coitus ráér, az nem cél, az egy távoli foka a létrának. De a bujkáló obszcenitást elnyomja az aranyosan humoros – olykor olcsó poént is használó – közeg. A nézők teljesen értik, hogy miről szól az előadás, de a taps utáni konklúziójuk nem a „hát dugtak” lesz.

Az árny-szexnél ismét csak valami újat látni. A statikus és a mozgó diszsonanciája iszonyatosan erős, a lámpa és az árnyék mozog, a szereplők nem. Kiváló! A vádlipanelről pedig a Pestüsti című előadás jut eszembe. Ez jó. Sőt, már az is egy zseniális – bár nem nézőbarát – ötlet, hogy a csajok beszélgetésekor csak térdtől lefelé láthatók. Pedagógiaiailag is hasznos, hiszen a test teljes használatára nevel. És jól csinálják, leköti, nem válik unalmassá, mondhatni él a lábuk. Az előadás vége elképesztően meglepő és ezért jó. Nem számítunk a lányok reagálására, kérdéseire, megszorul a torkunk. De az utolsó kivülálló mondat felold.

Engem nagyon meglepő a szerepek leduplázása: egy árva gyertya fényében van egy fiú, meg egy lány, de ha jól látni, akkor nem azok, akik eddig voltak. Ha az árnyjáték oltárán áldozzák föl a folytonosságot, akkor felesleges, meg lehet nélküle csinálni. Ha a pedagógia miatt, hogy jusson mindenkinek elég játéklehetőség, akkor nagyon béna.

Debreczeni Márton rendezőnek kicsit biztosabb, keményebb kézzel és egy jó nagy metszőollóval kellene angolkeretet varázsolni Csipkepiroska várából. De 100-as csiszolópapírral is jót tenne a műnek. Sajnos ismét egy előadás, amit araszok választanak el a remektől. Játékos, témája teljesen a játszóknak sajátja, és ami nagyon fontos, VALÓS. Ha az összes diákszínjátós előadás – ami humoros akar lenni – ilyen lenne, akkor a világ majdnem tökéletes lenne. Meg unalmas.

Endrődi-Mike Attila

PISZT Janus Társulat: Völgyhíd

Az előadás végtelenül egyszerű. Egyszerű, nemcsak azért, mert Háty főhősei általában tisztán látják a világot, józan paraszti ésszel gondolkodnak a szerelemről, a lányokról, a fiúkról és az életről. Ez a naiv gondolkodás kíséri végig az egész darabot. Van két jó barát, akik csajozni akarnak. Az egyik zongorával, mert romantikus (de kevésbé praktikus), a másik pedig gitárral, mert az az igazi „rokkendroll”. Aztán az egyiknek sikerül szerelembe esnie a legjobb barátja hűgával. Eddig semmi meglepő, semmi váratlan nem történik a színpadon. Leszámítva azt, hogy a színészek – természetesen „háty-is” bájjal – erős jelenléttel dolgoznak. Játékok koncentrált, összhangban vannak önmagukkal és egymással. Ezáltal sikerül azt az öniróniával és mégis keserűséggel átítatott levegőt megteremteniük, amit egy Háty szövegéből készült előadástól elvár az ember. A közönségnek pedig tetszik ez a humor, hiszen mindenki magára ismerhet benne egy kicsit. Még akkor is, ha már elmúlt tizenhét éves. Hiszen mindenki emlékszik az első csók ízére, az első érintésre és a lopva töltött együttlétekre. Vagy éppen a kollégiumban eltöltött éveire, a bulikra és csíny-

tevésekre. Ez köti össze a színpadon zajló eseményeket a nézők szívével. A reflexiók.

A történet reflektál mind a színpad, mind az élet valóságaira, alátámasztva a mindvégig hiteles, erős színészi jelenléttel. Játékok mindenféle modorosságtól mentes. Pukler Péter és Csizmadia Márton kiemelkedő: hitelesen képesek eljátszani a szerelmes fiút és a féltékeny testvért. A fájdalom, a siker, a szeretet és a gyűlölet kiül az arcukra, gesztusaik hitelesek. Felkészültségük és fegyelmük – amit képesek megtartani az előadás végéig – meggyőző. Mégis hiányzik belőle valami.

A darab játékos, mégsem túljátszott. Ezért képesek inkább üdén, mintsem zavaróan hatni az esetenként fellépő beszédhibák vagy a bizonytalan intonáció. Fentebb már említettem, hogy könnyedén élnek az élménysémákkal, és a zenei elemekkel is, melyek döntő mértékben képesek kifejezni egy kamasz gondolat- és érzésvilágát. A zene már a kezdetektől szerves részét képezi a történetnek. Jó látni, ahogyan a *Kispál és a borz* és *Bélga* dalok fájdalma és társadalomkritikája megtestesül, láthatóvá válik a színpadon. Ám hiába a pontos rendezés, még mindig hiányzik valami az előadásból. Valami erő, ami összetartja ezt a fajta színészi játékot.

Az egyik pillanatban felcsillanhat a megoldás: a mobiltelefon. Ötletes, hiszen egyszerű. Bevilágítja a teret, lehet belőle szívecskét, embert, szmájlit formálni. Jó időben, jó helyeken használják az elektronikus ketyerét, amivel arcukat is megvilágítják. Ám nagyjából ez az egyetlen, ami egyszerű és egyben zseniális is az előadásban.

Nem értem, hogy Méryei Ilona tánca hogyan illik bele az általuk felépített dramaturgiába. Mert azon túl, hogy pontos, jól koreografált mozgássorok kísérik, előkészítve a tragédiát, ami a fiatalok halálát okozza, nem tartozik bele abba a „könnyed” keserű-édes előadásba, amit addig felépítettek. Ám ha elfogadom azt a rendezői koncepciót, hogy ez a tánc hatással van az elkövetkezendő eseményekre, akkor nagyon sajnálom, hogy egy ilyen erős jelenet után megszólal a Tankcsapda *Egyszerű dala*, mert teljesen kioltja az előtte eltáncolt élet tragikumát.

Az előadás pozitívumai ellenére végig hiányoltam a plusz ötletet; hogy ne legyen végtelenül egyszerű, kiszámítható, várható fordulatokkal teli előadás. A hiányérzet mellett az előadás ugyanakkor magával ragadó, mert az emlékezés hatásos, kollektív és örökérvényű motívumával operál. Képesek vagyunk a színészekkel együtt emlékezni az elfelejtett szerelemre, barátokra és osztálytársakra. Emiatt lesz komoly és nem komolykodó a *Völgyhíd*, mert olyan témát feszeget, ami nemcsak őket, hanem a közönséget is foglalkoztatja. Hiszen önmagunkból hozzátelhetünk élményeket, csalódásokat, vágyakat és álmokat.

Tóth Viktória

Miről tudnak hitelesen beszélni a diákok? Mindenről? Semmiről? Bár úgy gondolom, nem szabad lebecsülni a gimnazisták empátiáját és a világról alkotott gondolataikat, bizonyos momentumoknál néha azt érzem egy diákelőadás közben, hogy „ez azért nem kellett volna”. Meddig vagyunk hitelesek és mikortól nem? Hiszen a halált is úgy játssza el egy színész, hogy előtte nem élte meg az elhalálozás élményét, s mégis hiteles tud lenni. Tehát ennek értelmében egy megcsalt, összetört anyát is el tudna játszani egy gimnazista lány? A színészi kondíciójának kéne felróni, hogy a színész nem válik eggyé a szereppel, vagy a rendezői koncepció rovására kell írni? A *Völgyhíd* című előadás legfőképp ezeket a problémákat veti fel.

Balatoni nyár, naptej szagú levegő, napszemüveg a fejeken és vízbiciklizés a strandon. Mi más is történhet az emberrel egy ilyen helyen, mint hogy végzetes szerelembe esik? Ez az alapszituáció, amit humoros ötletekkel és szerethető figurákkal elkezd kibontani az előadás. A főszereplő Péter beleszeret barátja hűgába, Zsófiába, aki bizonytalanul ugyan, de viszonyozza a fiú érzéseit. Kezdek elandalodni a könnyed hangvételtől, s gyönyörködve nézem a világitó mobilok táncát, amelyek vé-

gül csillagos éggé formálódna a szerelmespár fölött. Majd ez a kamaszos romantika egyszer csak átcsap családi drámába, amikor a főszereplő fiú hazaérve az anyját egyedül találja otthon. Az apa a szeretőjénél van, felesége megrendülten ül a széttört családi idill darabjai felett. Majd a *Requiem egy álomért* című film zenéjére táncolni kezd szép technikával, kevés hitelességgel. Az előadás e pontján érzem először azt, hogy az alkotók valami nagyobbakat akartak fogni, mint amit elbírtak. Majd minden átmenet nélkül ismét visszatérünk a játékos strand világába, ahol Kispál koncert készülődik, s a rajongók már szerdán tülekednek a csütörtöki koncert helyszínén. Újabb mesés mobiltáncos kápráztatnak el a színészek, miközben az egyik pillanatban hányó, a másik pillanatban csokolózó lányt is megvilágítják időről-időre. Majd mikor ismét elfeledkezem magamról, újabb átmenet nélküli váltás következik: az előadás zárójelenete, amelyben Péter és Zsófi levetik magukat a völgyhídról, hogy örökre megőrizték tiszta, gyermeki szerelmük ideáját, amit még nem mocskolt be az idő – mint ahogy az Péter szülei esetében megtörtént. Bár a mobilokkal megjelenített zuhanás kevésbé sikerült, a lefektetett telefonok lassan kialakuló fénye nagyon megható.

Deda (Péter barátja) csajos szövege a „Quo Vadis”, azaz „Hová mész” az egész előadáson átívelő szövegmotívum. A

keresztény kultúrkörből származó idézet a szereplőket (legfőképp Pétert) megszólító kérdés lesz: Hová mész? Mit akarsz még? Eljutsz egyáltalán valahova? Hát nincs meg mindened mellette? Miért félsz a szerelemtől? Péter végül inkább a völgyhidat választja, mint hogy tovább menjen.

Az előadásban hirtelen váltásai, a néhol kibontatlan lélektani motívációk arra engednek következtetni, hogy a színészek nehezen bírtak a történet borús oldalával. A befejezés lóg a levegőben, mivel nem volt eléggé előkészítve ahhoz, hogy hiteles tudjon válni. Sokkal jobban sikerültek a komikus jelenetek, ezekben lubickolnak a szereplők. De mindenképp kiemelendő a remek csapatmunka – amely a koncentrált, pontos játéknak is köszönhető, még akkor is, ha az éneklés nem volt mindig tiszta. A *Völgyhíd* összességben felemásan sikerült előadás: az egyik pillanatban még odavagyok mindenért, majd a következőben zavarba jövök a nagy letargiától. De lényegében valami ilyesmi érzés a szerelem is...

Kelemen Kristóf

Szerzők: *Endrődi-Mike Attila, Hodászi Ádám, Kelemen Kristóf, Somlyai Fanni, Szemessy Kinga, Tóth Viktória, Totobé Anita*

Az országos döntőbe jutott társulatok minősítései, csoportos- és egyéni díjazottak

MINŐSÍTÉSEK

nem művészeti iskolák kategóriája

arany minősítés

népmesék alapján – MESE (Art Commandó Interaktív Színpad, Miskolc, Szeszák Szilvia)

Háy nyomán – Völgyhíd (Janus PISZT, Pécs, Tóth Zoltán)

ezüst minősítés

Németh Ervin: Keresztutak - Armand és Francois (Szeleburdiák Színpad, Pápa, Németh Ervin)

Tasnádi nyomán – Énteó Mitiők (alávaló_színkör, Győr, Csütörtöki Tamás)

Molière és Parti Nagy nyomán – Pernelle-család (KörTeliKör, Győr, Varju Nándor)

bronz minősítés

Holdosi József nyomán – Cigánymózes (Galéria Csoport, Dombóvár, Hajós Zsuzsa)

Kőműves Kelemenné (GJG Színpad, Szekszárd, Báló Marianna)

Csehov írásaiból – Szása (Madách Gimnázium, Budapest, Karsai Veronika)

emléklap

Három király-fiúk, Közgáz Diákszínpad, Cegléd, Pocsulvalszki Aliz

Ilián Andor: Holtvoltage, Kéttannyelvű Gimnázium, Balatonalmádi, Kovács Gáborján

Marie Jones: Kövek a zsebben, Fülke Társulat, Budapest, Benkó Bence és Márton Kristóf

Életszínvonal, KISZ Társulat PISZT, Pécs, Tölgyfa Gergely és Putzer Ákos

Grimm nyomán – Makacs, Radnóti, Budapest, Bethlenfalvy Ádám

MINŐSÍTÉSEK

művészeti iskolák kategóriája

arany minősítés

Emile Ajar nyomán – Elöttem az élet (Adyák KIMI Színpad 12, Debrecen, Mészáros Tibor)

Piroska és a farkas, (Gilf Kör Budakeszi, Debreczeni Márton)

ezüst minősítés

Kosztolányi Dezső: Édes Anna (XLmese, Budapest, Zuti Krisztián)

Caroll történetéből – Alíz csodaország (VMG / KIMI 11.d, Budapest, Mezey Gábor)

Molière nyomán – Don Juan Divatház (VMG / KIMI 11.d, Budapest, Golden Dániel)

bronz minősítés

Molière és Puskin felhasználásával – Létezők (Adyák KIMI Színpad 12, Debrecen, Merics János)

Pogány Gábor – Olasz Renátó: Alter(Ego) (Adyák KIMI Színpad 10, Debrecen, Olasz Renátó)

Dürrenmatt: Pillanatképek egy bolygóról (C11, Pécs, Bagossy László)

Abel Björkson: S.O.R. (VMG / KIMI 11.d, Budapest, Papp Dániel)

214-es csoport: 214-es kórterem (214-es csoport /VMG / KIMI 11.d/, Budapest, Pap Gábor)